

III. 79

Sárospataki

Ifjúsági Közlöny

.....

Főszerkesztő:

Társszerkesztők:

Felelős szerkesztő:

Stunda István

Kósa Szabó Pál és Illyés Bertalan

Kriston Antal

.....

TARTALOM:

- Dr. Tüdös István: Emléksorok. —
- Gulyás J.: Szemere Önképző-Társulat. —
- Kriston Lajos: Várok (vers). —
- Szabó Andor: A legatio története. —
- Nyíry Irénke: Őszi sugarak (vers). —
- Kiss Géza: Sóhajok tanyáján. —
- Kriston Antal: Az anyóka rabja (vers). —
- Ifj. Sütő Kálmán: Arany János, mint ember. —
- Novák József: Hit (vers). —
- Kriston A.: Egy ifjú életéből. —
- Tarkaságok. —
- Egy öreg diák: Miért vagyok halovány? —
- Egy leti élet. —
- Hirek. —
- Hirdetések.

Kiadóhivatali főnök: Halász Ernő. — Kiadja: a „Főiskolai Ifjúsági Egyesület.”

Megjelenik július és augusztus kivételével havonta egyszer

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sárospatak. Kollégium.

Előfizetés egész évre 5 kor.

XXXIII. évfolyam.

6—7. szám.

1917 márc.—ápr.

A főiskolai könyvkereskedésben bárhol megjelent könyvek eredeti bolti árban kaphatók.

Raktáron: Jogi, theologiai, szépirodalmi, imakönyvek és ifjúsági iratok. Irószerek, levélpapírok, hegedű-kellékek, festészeti és fényképészeti cikkek jutányos áron kaphatók. — Vidéki megrendeléseket azonnal elintézzük.

Főiskolai könyvkereskedés és könyv-
kötészeti kezelőség. Sárospatak.

Nagy választék képeslapokban, hetenkint ujdonság!
Háborus iratok. Térképek.

A 'Központ'

vendéglőben

minden, ami jó. kapható. Kőbányai sörök, izletes ételek, különféle villásreggelik, kitűnő zaclik, jó borok. Ezenkívül elvállal bankettek rendezését, bálokban ételek és italok szolgáltatását s jó, tiszta kiszolgálásról gondoskodik

Klein Ábrahám,

a „Központ” tulajdonosa.

S HA NINCS STENDIG S.

pontosan járó órája, keresse meg

óras és ékszerész sárospataki üzletét, mely a legmegbízhatóbb bevásárlási forrás. — Zseb és ébresztő órák, arany ezüst és szíj láncok, mindennemű ékszerek a legnagyobb választékban kaphatók. — Villanylámpák a legkülönfélébb kivitelben, 6 óráig égő elem csak 50 fill. Becserél s javít órákat két évi jótállással.

NYOMTATVÁNYOK

gy mint
heti és havi folyó-
iratok, üzleti nyomtatványok,
levélpapírok, borítékok, névjegyek,
stb. stb. a legmodernebb kivitelben
készülnek a Reform Főiskolai
nyomdában Sáros-
patakon.

Hentes

üzletem szerda és péntek kivételével a hétnek többi napján nyitva. Friss hentesárúk állandóan kaphatók.

A fogyasztóközönség szíves pártfogását kérem és vagyok tisztelettel

Sviatkozó János.

SZEMERE-ÖNKÉPZŐ TÁRSÚLAT.

Együtt ültünk hárman-négyen a kis tanácsteremben, beszélgetvén az Arany-ünnepélyről. A közigazgató úr véletlenül egyszer így szól: A két önképzőkör, az Erdélyi, meg a Szemere Önképzőkör elnökei meghívandók az előkészítő bizottságba... A Szemere-Önképzőkör alatt ő a M. Irod. Önképző Társulatot értette.

Amit a közigazgató úr intuitíve, önkéntelenül kiejtett ajkán, azt a gondolatot megragadom most s figyelmébe ajánlom az akadémiai ifjúságnak. Nevezze el önképzőkörét Szemere Bertalanról.

Szemere Bertalannak meg van a jogcíme hozzá, hogy az akadémiai önképzőkört róla nevezzék el. Sok jeles diákja s tanára volt a pataki iskolának, köztük Kövy, Fáy, Kossuth, Kazinczy, Tompa, Csokonai stb., de közülök szerintem Szemere Bertalan neve legjobban feljogosított helyet foglalni az önképzőkör nevében. Az ő lelkében kelt ugyanis életre a pataki híres önképzőkör, a Szépműegylet eszméje. Már első éves jogász korában 1828-ban foglalkozott egy önképzőkör alakításának gondolatával, 1831-ben, mielőtt az egylet megalakíthatását kérő folyamodvány az egyházkerület előtt lett volna, már írt több befolyásos egyénnek, hogy pártolja az eszmét a kerületi gyűlésen. Az egyházkerület 1832-ben meg is adta rá az engedélyt, de Szemere Bertalan már nem lehetett tagja, mert elhagyta az iskolát, azonban összekötötést tartott fenn velök s az 1837-ben megjelenő „Paxthenon“ c. zsebkönyv II. kötetét neki is ajánlják. A „Szépműegylet“ nevét 1843-ban veszi fel a kör, addig „Ifjú-egyesület“ volt a neve, 1855-ben pedig Önképző Társulat lett (Lásd Mill. értesítő 37—38. l.).

Stilszerű lenne tehát, ha az Erdélyi Önképzőkör nevével párhuzamosan Magyar Irodalmi Szemere Önképző Társulatnak nevezné az akadémiai ifjúság a maga önképzőkörét.

Gulyás J.

VAROK.

I.

Várok valami csodás fordulót,
Virágos utat tövises helyet
Hervadt tájakon várom a tavaszt
Leányt várok, ki igazán szeret.

II.

Meddig várok még, meddig szótlanul,
Mikor jelensz meg csodás tünemény?
Leány, mikor jössz, hogy karjaidban
Bumát örökre elfeledjem én?

Kriston Lajos.

A LEGÁCIÓ TÖRTÉNETE.

Irta : SZABÓ ANDOR.

3.

A Szászi-féle feljegyzés téves adatainak helyreigazítása végett ismertetnünk kell röviden a pataki főiskola bújdosásának történetét, mely — miután Szászi ezzel hozza összefüggésbe a legáció eredetét, — mintegy hozzákapcsolódik tárgyunkhoz s egész jól beilleszthető annak keretei közé.

Mikor 1671. őszén a jezsuiták erőszakosan birtokukba vették a pataki iskolát minden ingó- és ingatlan vagyonával egyetemben, elűzván annak tanárait és tanulóit, a menekülésre kényszerített csapat hirtelenében összeszedett holmijaival, könyveivel együtt szekereken Kenézlőn és Rakamazon át Debrecenbe, a testvérkollegiumba ment, hogy onnét az út fáradalmainak kipihenése után tovább vándoroljon Erdélybe. Apafi Mihály, a fejedelem pártfogásába vette az üldözött műzsafiakat s Gyulafehérváron a Nagyenyedre költözött Bethlen kollégium évek óta üresen álló épületeit jelölte ki számukra. Nemesen érző szíve gondoskodott arról, hogy semmiben fogyatkozásuk ne legyen. Gyulafehérvárra 1672. február havának végén érkezett meg a körülbelül ötven főből s jobbára nagyobb diákokból álló bújdosó kollégium. A kisebbek ugyanis, — akik pedig a többséget alkották — már a kiűzetés alkalmával szétszóródtak, hazamentek. A tényállás tehát az, hogy ekkor még *semminemű töredéke nem ment Göncre a menekülő csapatnak*. E helyett azonban Erdélyben is ott élt sziveikben a leendő visszatérés édes gondolata.

Erre kedvező alkalom kínálkozott akkor, midőn a Thököly-féle felkelés Sárospatakot is visszahódította. Ennek hírére a bújdosók egy része 1682 ben Sallai Pál szénior vezetése mellett vissza is tért az elhagyott otthonba. A tanárok: Pósa-házi és Buzinkai azonban visszamaradtak a többiekkel.

A Patakra visszatért töredék 1686 ig tanárok nélkül volt, de azért nem esett kétségbe. Segítettek magukon úgy, ahogy tudtak. A nagyobb deákok együtt tanulgattak s tanították a kisebbeket. 1686. február 9-én aztán az előljárásig bízva a visszatért iskola megmaradásában, a később nagy

érdemeket szerzett *id. Csécsi Jánost* bizta meg annak igazgatásával és a tanítással.

Az 1687 ik év április 27-ike szerencsétlen dátum a sokat szenvedett iskola életében. E napon ismét kezébe kell venni a vándorbotot a diákságnak, mivel Thököly szerencsecsillaga letűntével újból a jezsuiták lesznek uraivá a kollégiumnak. Megint vándorolnak tehát. A kisebb rész visszament Gyulafehérvárra, míg a másik nagyobb csapat Csécsi Jánossal Göncön telepedett meg 1687. július 12-én. Csak most jutnak Göncre, nem pedig 1671-ben, mint Szászi említi. Itt aztán nyolc évig virágzik a közben híressé vált és növendékekben erősen megszorodott *sárospatak—gönci* iskola.

Ámde a jezsuiták fondorkodása innen is kiűzi őket 1695-ben. Ekkor Kassára mennek, hol is egy évi tartózkodás után a külvárosba szoríttatnak az 1681-iki törvény alapján. Itt élnek a „*Suburbium*”-ban a város falain kívül jószágos tanáruk Csécsi János oltalma alatt hét esztendeig. Valóban e derék férfiú szinte édes atyja, jó és balsorsban egyaránt hűséges gondviselője tanítványainak. 1703-ban II. Rákóczi Ferenc ostrom alá veszi Kassát, mely elől a diákság egy része elmenekül, míg Csécsi néhány tanulóval a városba húzódik és átszenvedi az oppugnatio viszontagságait, ezzel is mintegy az uralkodóház iránti hűséget tanúsítván. 1703. december 13 án aztán a vándorcsoport egy része Tornallyai György széniorral visszatér Patakra, melyet időközben Rákóczi egyik tábornoka, Orosz Pál elfoglalván, visszaad a reformátusoknak. Csécsi, félvén az idők viszontagságaitól csak 1705-ben jő ismét Patakra. 1706 ban aztán visszakapja az iskola minden vagyonát.

Ettől az időtől kezdve nem kell többé vándorolnia a szenvedések és hányattatások életútját megjárt kollégiumnak, bár a zaklatások és háborgatások nem szűnnek meg egész az 1790—91-iki vallásügyi törvény meghozataláig.¹

Mint a fentebbiekből látható, az 1682 ben történt visszatérés nem végleges, Szászi pláne 1683-at említi. Határozottan megállapítható és fix dátumként szögezhető le a pataki iskola bújdosásának idejére nézve az 1671. és 1703. esz-

¹ Szinyei Gerzson: A sárospataki főiskola története (Zemplén vármegye monographiája 231—232. oldal.).

tendő. E két időpont közé esik az 1682—1687-ig való Patakon tartózkodás öt esztendeje. Az is világos, hogy nem lehet a Szászi-féle 1683 iki visszatéréstől mint kiindulási ponttól számítani az ünneprejárás eredetét, sem pedig 1672-től, mikor Erdélybe menekült a pataki iskola, mert tudjuk, hogy ez jóval előbb megvolt, amint arról a már ismertetett bizonyítékaink tanúskodnak. Ezzel aztán le is zárhatjuk a Szászi-féle aktát azon megjegyzéssel, hogy csupán érdekessége teszi megvitatásra méltóvá, de kortörténeti szempontból, főleg hitelesség dolgában nem támaszkodhatunk reá.

A Bethlen Gábor által alapított gyulafehérvári kollégium, melyet 1662-ben Apafi Mihály Nagyenyedre telepített át, 1672-től kezdve szintén küld legátusokat a vidékre, hogy ez által is tisztességes anyagi haszonhoz jussanak a diákok „kárpótlásul a megszűkülte fejedelmi tartásért”.²

Ime egy, — a 17. század folyamán már virágzó intézmény, mely az ország jóformán minden kálvinista kollegiumában megvan. Keletkezési ideje egyiknél másiknál korábbi, vagy későbbi, aszerint amint a kényszerűség, a szükség parancsolja, de ettől eltekintve, ha nem is elsőrangú, azonban minden esetre jelentős szerve iskoláink áldozatkész-ségre alapított berendezkedésének. Kollegiumaink mindenfelé küldik diákjaikat a jószívű patronusok köszöntésére, útravalóul adván nekik az anyaoskola *ajánló levelét*, melynek mindig megvolt méltó fogamatja. Nem más, ez mint az az írás, amit ma nyomtatvány alakjában „pátens“ néven ismer a közönség. A következőkben alkalmunk lesz egy néhány ilyen 17. századbeli pátent bemutatni.

A Gyulafehérvárottól időző sárospataki kollegium széniora Parasznyai István ajánló-levelet intéz Apafi Mihály fejedelemhez, melyben a hozzá pünköst ünnepére kiküldött három legátus elfogadását kéri. A Gyulafehérváron 1684. május 15 én kelt írás a következő:

„Illustrissime ac Celsissime Princeps, Domine, domine Patrone nobis clementissime aeternum colendissime!

Hogy Isten Nagyságodnak és az egész fejedelmi háznak életét időkről időkre minden szomorú változás nélkül

² Váró Ferenc: Bethlen Gábor kollégiuma 20. old.

virágoztassa és legközelebb ez reánk következő jeles pünkösdi innepi napokra kívánatos jó egészségben s békességben által vigye, szívünk szerint kívánjuk.

Méltóságos fejedelem, kegyelmes urunk! Felette igen nagy és becsületes tekintetben leszen amaz nagy napon az Ur előtt Nagyságodnak amaz isteni kegyes indulatjából származott fejedelmi jótéteménye, melyre amaz méhéből mind ecclesiában mind politicában hasznos tudós fiakat szülő nemes anyának, az árvául maradt sárospataki schólának keserves számkivetésre jutott fiait akkor mindjárt kegyesen méltóztatta, mikor az Istennek kedves veteményes kertéből mint kedvesen zöldellő csemetéket amaz dühösködő vadkan tövestül kiszaggatta, gyomlálta és édes nemzetünknek nem kevés kárával ez világnak tövises pusztájára minden kímélés nélkül kihánta és azóta mint édes anya kedves magzatit mintegy ölében és kebelében tartotta s táplálta és máig is mind ennyi húzások vonások és hadakozások között kegyelmesen minden megfogyatkozás nélkül tartja s táplálja. Mely fejedelmi halhatatlan beneficiumát nemhogy visszafizethetnénk, demég csak elégségesképpen meg sem tudjuk köszönni. Annakokáért nemcsak méltóknak, de sőt ugyan köteles szolgálknak ítéljük magunkat arra, hogy az nekünk Istentől adatott talentumból Nagyságodnak alázatosan kedveskedjünk. Most is penig meg akarván háládatosságunkat Nagyságodhoz mutatni és az nekünk Istentől adott talentumnak mértéke szerint alázatosan kedveskedni, ime Nagyságodhoz három becsületes atyánkfiait, úgymint *Szigeti Istvánt, Ráczekevi Jánost és Gönyüi Pétert* expedáltuk, kik a Nagyságod és egész fejedelmi udvarának lelki örömeire és épületire ez reánk jövő pünkösdi napokban a Sz. Lélekrül való igaz tudományrúl és ajándékirúl üdvösséges tanításokat tésznek. Kérjük azért alázatosan Nagyságodat őket kegyelmesen venni méltóztassék“. ³

³ Eredeti az „Erdélyi Múzeum“ kéziratárában.

Ezen pápens, mint tartalma mutatja a pataki iskola erdélyi bújdosásának idejéből való, telve reflexiókkal a jószívű fejedelem iránt, aki a számkivetett anya oskolát menedék helyén „minden megfogyatkozás nélkül tartja és táplálja.“

ŐSZI SUGARAK.

I.

A tiszta eget boru vontá be.
Szemem fáradtan a múltba téved;
Múlt ölén lelkem hittel ringatom
És merő ábránd csak itt az élet . . .

II.

Hiába, minden csalóka álom :
Egyik levél hull a másik után
Hullanak édes drága remények,
Ami megmarad : emlékek csupán . . .

III.

Még egy bucsudal . . . s feledve minden,
Emlékek tűnnek, emlékek szállnak:
Őszi sugarak halvány fényénél
Hideg szivemtől könnyedén válnak . . .

Nyíry Irénke.

SÓHAJOK TANYÁJÁN.

Irta : KISS GÉZA.

Ne méltóztassanak valami elvárásolt barlangra gondolni, melyben Hófehérek várják az Eljövendőjüket. Óh, dehogy! Sóhajok tanyájának nevezi a falusi humor — melynek tövét a kismegyaszó pinceharmat, természetrajzi nevén: *lőre savanyienze*, öntözi — az én kápláni rezidenciámat. Sóhajok tanyájának, mert ember emlékezet óta itt szoktak a káplánok parókia után sóhajtozni. Én bizony parókia után egyelőre nem igen sóhajtozom. Elvégre ilyen nyúlárnyék termetű legénynek, amilyen én vagyok, idő előtt is megüresedhetik egy hely — Földváron, ahol az ember üres óráiban deszkakereskedéssel is foglalkozhat. De ha már tradíciók révén itt mindenáron sóhajtozni illik, akkor sokkal inkább sóhajtozom ama tiszteletdíjak után, melyeket előzékeny, de ezer gondú fővárosi és vidéki szerkesztőim következetesen elfelejtenek kiutalni. De sebj! Jobb jövőt váró türelmemen kívül szerencsére megáldott a sors 3, azaz három nagybácsival, akik közül kettő igen hatásos injekciókkal szokott ellátni — anyagi bántalmak ellen.

Ami a Sóhajok tanyájának a térben való elhelyezkedését illeti, hát ez egy kert közepén, zárkózott egyedüliségben pöffeszkedő villa. Kerítését nem alkotják ugyan oly elegáns vasrácsok, mint amilyenek haladottabb városainkban vonják magukra a közfigyelmet, hanem csak egy vakolatlan köfal, — helyi szólással: garádja. Ennek azonban a régiségkedvelő szemében különös értéket ad, hogy benne szabadságvívó Rákóczi bástyájának köveit takargatja a ráboruló moha zöld bársonya. A kert egyelőre nem nagyon bővelkedik dísznövényekben. Idővel majd kizöldül benne a babér, melyet korán kezdett költői pályámon sűrűn arattam (anynyival is inkább, mert amennyi rejtélyes eredetű zöld levél került a konviktusi babos tálakba babér gyanánt, azzal tisztelőim mind az én nevemet koszorúzták). Vagy ha az nem fogan meg, hát majd kihajt a sok elhullajtott napraforgómag, melyet az ablakom előtt bankettező szén- és molnár-cinkék tékozló kedvvel szórtak szét az eszterháj rekeszeiből. Különben se baj, ha az előkert nélkülözi a parkszerűség kellékeit. Böven kárpótol a villatető viruló volta, melyen a

konzervatív idő — a Semirámis függökertjeinek mintájára — dús növényzetű légi ligetet létesített. Önként kínálkozott erre a zsindelyfedél avultsága, melyet a mindenütt életet teremtő Természet termékeny talajnak talált a mohák különféle fajainak izléses csoportozására. A mohák csábító virulásán felbuzdulva, a nyurga akácok indítatva érezték magukat, hogy kipróbált csírákéességű maggal hintsék be a mohák engedékeny talaját és ezáltal biztosítsák egy magasabb régiókba törekvő überakác-nemzedék virulását.

Aki azonban ily keleti pompával kecsegtető külsejű vilám belső berendezését akarja megismerni, meg kell lepődnie annak puritán egyszerűségén. Az előszoba díszkrét homályban takart falain hiába keresünk szinpazar mozaikot. A gobelinszövések már inkább találhatóak itt némi határozott nyomaira. Különösen a padmaly szögleteiben, ahol a pókhálók válogatott remekei követelik a művészi magaslatokra emelkedő textilipar iránti legbelsőbb elismerésünket. A freskókat csupán egy antik plakát igyekszik helyettesíteni. Ez a paleolit- vagy esetleg a békekorszakból maradt korunkra a Haggemacher-sör elkésett magasztalójaként. Padlózat, keramitozás itt nincs, hogy a bennlakók, ha kedvük tartja, hosszabb utánjárás nélkül is megcsókolhassák új Anteüszként az anyaföldet.

Magát a lakást képzelt válaszfalak osztják: fogadó-, háló-dolgozó helyiségekre. Butorzatuk azonos lévén, külön leírásra nem szorul, de leírni különben se merem, mert félek, hogy hitelezőim rajtaütnek és megfosztanak termeim növekvő értékű ingóságaitól. A két ablak, melynek kétes tisztasága a világosságot csak mérsékelt adagokban eregeti be, egyúttal önműködő szellőztetőül is szolgál azáltal, hogy tágas nyílásain télen-nyáron szabad bejáratuk van a Szellő kisasszonyoknak és Szél urfiaknak, amint az egy szabad szellemű poéta lakásához illik is. Ez a szabad szellem eleinte sehogy sem akarta megtűrni az ablakfába makacsul belekapaszkodó vasrácsot, míg fel nem világosították, hogy az a rács igen eredményesen űrzi a vigaszt kereső menyecskek inváziója ellen a vas szigorú kápláni erkölcsöket. Így hát békével megtűröm. Rolló függönnyt szándékosan nem szereltem fel. Nem akarom megfosztani a falu-város közönségét attól az önérzetes kiváltságától, hogy ifjú papja lakásába bármikor

is joga van belátni; se vizavimat, aki bájos és kíváncsi barna lány, attól a gyönyörűségtől, hogy buzgón találgassa, vajjon mit művelek, midőn untauglich vállamra barna árnyalatokban gazdag fehér törülközőt borítva, talmudistaszerű mozdulatokkal hajlok egy tenyéryi tükör fölé és aszketikus gyötrelmek közt igyekszem megszabadítani arcomat azoktól a szemérmetlen tüskéktől, melyek sértő durvasággal igyeksenek világgá kiáltani, hogy a szakállas nemhez tartozom, és boszantó kontársággal törekszenek utánozni a vereshagyma izléstelen színárnyalatait. Szólanom kell még az ajtómról, melynek fortélyos záványa nehezen akarja beereszteni a belépőt. Pedig szívesen látom a vendéget, amit különleg is igyekszem kifejezni azáltal, hogy nem irtam ki a bejárat fölé: Idegeneknek tilos a bemenet. Az ajtó is ugyancsak segítségemre szolgál a vendéglátásban, mert aki egyszer bejön, az nehezen tud innen kiszabadulni a maga emberségéből. A zárnyílás úgy leszoritja a záváry nyelvét, mint a fősvény ember a markát a gyűjtőivesek előtt.

Hadd mutassam be most már a személyzetet is. Inast nem tartok, már csak azért se, mert itt *inas*nak neveznek minden fiugyereket, akik bőségesen állanak rendelkezésemre elemi iskolánk népességéből. Hanem házvezetőnőm az van. Kissé már túl van ugyan a házvezetőnők törvényes életkorán, de azért vállaira ruháztam háztartásom gondját kegyeletből, mert több, mint harminc esztendeje ő látta el minden káplán elődömet a szükséges szolgálattételekkel. A végén már csak nagyanyónak titulálta minden tiszteletes és ma már csak a parókia bibliai idöket ért öreg szolgálója az „agyus“ szólítja „Zsuzskó hugom“-nak, de ő is csak sátoros ünnepkor, amikor a félliteres italporció enyelgő hangulatra deríti. Külön érdekessége a gondjaimat viselő Nanónak, hogy ő takarít a tanítónőre is, és mint ilyen, ingyen és bérmentve teljesíti egy megbízható dróttalan táviró szolgálatait is. Ő az első, aki a rózsaujjú hajnal beköszöntével felkeresi lakáso-mat, melybe külön kulcsa szabad bemenetet biztosít részére. Nálam ugyanis csak nappal idözik, éjjeleit a tanítónőnél tölti (de nagyon kérem a szedő urat, hogy valahogy fel ne cserélje ebben a mondatban a sorrendet!) Amikor ő reggelenkint nagyóvatosan megjelenik, én még alszom. Hivatalosan csak akkor ébrednek fel, mikor a harangozó kívánja

egészségemre az éjjeli nyugodalmat, tekintet nélkül arra, hogy tényleg nyugodtam-e, vagy akaratom ellenére is résztvettem azon a kártékony célu táncmulatságon, melyet görényszabású emlősök szoktak rendezni hálósobám emeletén . . . Ilyen nyugtalan éjjeleken kénytelen vagyok ébren álmodozni (reggel pedig, a kiskésit: álmodozva ébredni!) és ilyenkor ijedten kapom magam rajta, hogy a Sóhajok tanyájához fűződő varázs engem is igézetbe ejtett és viharosan mély sóhajok közt tűnődöm: ugyan van-e olyan kislány, aki most rólam álmodik? . . .

Igy hát mégis csak igazuk van Önöknek, ha úgy vélik, hogy a Sóhajok tanyája valami elvarázsolt kastély, ahol az álmok királyfia sóhajtozik — róla álmodó Hófehérkéek után.

AZ ANYÓKA RABJA.

A kárpáti bércek felett,
 Mosolygós a magas Ég.
 Sötétén kéklő ponyváján
 Milliárd tűz, csillag ég.
 Csillag fényes sátra alatt
 A kárpáti vén avaron
 Szürke kozák patrúl-csapat
 Tova halad a nagy éjen.

Szőke fürtű szálás legény
 A kis csapat eleje:
 Mintha egész szíve-lelke
 Merengéssel voln' telve.
 Csillag bukik, az éj sziszeg . . .
 Hull a fák késő avarja.
 Őszi szellő, csípős, hideg
 Berzengeti, felkavarja . . .
 Szőke legény nézi-nézi.

„Hé cimborák! — szól most halkán —
 Sejtek, érzek valamit!
 Tndjátok-e? Hej! Milyen föld!?
 Micsoda vidék ez itt?!
 Sötét erdő hulló lombja,
 Futó csillag fent az Égen
 Azt suttogja, azt ragyogja,
 Amit öreg anyám régen
 El elmondott, mesélt nékem.“

Nagyot sóhajt és elhallgat . . .
 Jó pajtás! kérve-kértünk
 — Szól a másik — azt a mesét
 Beszéld el hát minékünk!
 Hát! Halljátok! Hallgassátok:
 „Magyar lány volt a nagyanyám
 Itt született a Kárpátok
 Vadregényes, bérces táján:
 Vadnai Vadai Márta.

Az Ur Isten angyalánál
 Szébb leány volt a kis Márta.
 Híre-neve hét vármegye
 Messze földjét bejárta.
 Szőke haja, mint a selyem . . .
 Kéknefelejts volt a szeme,
 Piros ajkán édes kellem,
 Bűvös mosoly. Jertek! Ime!
 Itt ez a kép, elárúlja.“

Tekintete, mint a tied!
 De gyönyörű, de szép kis
 Magyar lányka! Folytasd, Pajtás!
 — Mondja egyik-másik is. —
 „Aztán úgy volt, ahogy most van . . .
 A föld vérben — könnyben ázott!
 A bús magyar úgy, mint mostan
 Mint egy félisten csatázott!
 Haj! De letört Világosnál . . .!

Volt egy kozák tiszt a csatán . . .
 Ép ezt a földet járta,
 Mikor átzúg a táboron:
 Itt él Vadnay Márta.
 Nem tartotta a hadnagyot
 Vissza baj, vész, út göröngye!
 Lelkének nem hagyott nyugtot
 A Kárpátok legszebb gyöngye!
 Addig-addig! Megtalálta!

Mint a gyöngye virágszálat,
 Sötét erdő rejteke,
 A szép lányt, a kicsiny falu
 Ugy őrizte, rejtette . . .
 Mikor az alkony rózsát fest,
 A hadnagy úr elment érte . . .
 Tanúja a mindszei est,
 Ma hatvanöt év, mi érte?!
 Vadnai Vaday Mártát?!

De elég is!“ Tovább-tovább!
 Zúgnak fel a cimborák.
 Feszült arccal, kíváncsian
 Lesik társuk ajakát.
 „Aztán úgy volt — mond a legény —
 Márta temetőben jára . . .
 Halottak estélyén, . . . Szegény! . . .
 Édes anyja sírhalmára
 Jó anyjával virágot vitt.

Mint egy megtört liliomszál
 Leborúl és fájón sír.
 Szőke haját bontogatja
 Lombhullató bús zefir —
 De im, megzörren az avar . . .
 Jött a hadnagy, menni kellett
 Elsodorta, mint a vihar,
 Elsodorja a levél . . .
 De! Im! Nézzétek! . . . Temető!

Integet a gyertyaerdő . . .!
 Haj! Fiúk! Nem halljátok?
 A sikoltást: Márta . . .! Márta . . .!
 Nyögő jaj! Síró átok!
 Ott jön, ott a temetőkert
 Mélyéről egy sötét árnyék!
 Ne bánts, ne bánts! Le a fegyvert!
 Óh Isten! Óh! Irgalmas Ég!
 Öreg anyám bolygó lelke . . .!

A legény arca halvány lett,
 Mint valami tűz csóva.
 Belemered két nagy szeme
 A derengő távolba . . .
 „Alszom-e vagy ébren élek?!
 Itt jön! itt van egy pillanat!
 Óh kábító, szent örület . . .!“
 — Lábához hull az árnyalak
 Töpörödött vén anyóka.

„Irgalom! Te! Bűszke lovag!
 Kegyelmezz szegény nekem!
 Ne tépd le árva szívemről
 Egyetlenegy gyermekem!
 Ne vidd! Ne vidd! Kóbor! Bitang!
 Üdvösséged lesz az ára!
 Üldözni fog egy égi hang!
 Nem ad nyugtot föld határa!
 Szívem! szívem! Óh! szakadj meg!

— Légy átkozott hát örökre!
 Légy hontalan, bújdosó!
 Apadjon el az ágyéked!
 Vessen kí a koporsó!
 Összehull a szegény pára . . .
 Álomképet ölel, csokol . . .
 Behinti a Hold sugára . . .
 Az éj nagy messze valahol
 Sziszegve jár az avaron . . .

Szõke legény felöleli:
 „Örök Isten! Kí vagy ott!
 Költsd fel az én szép nagyanyám!
 Ébredj, ébredj! fiad vagyok!
 Sújt az átkod, ver Istened!
 Nagy haragja el nem fárad!
 Véréből az üldözöttnek
 Egy fimagzat mindig támad.
 Óh haragvó nagy Isten!

Rajtam a sor! Hé cimborák!
 Búcsú szavam halljátok:
 Én maradok, ti megtértek,
 Bízok valamit rátok.
 Átok verte apáimat
 Anyám, öreg anyám régen
 Pihennek néma hant alatt,
 De él egy lány Don mentében
 Mondjátok meg, hogy ne várjon.

Hogy elestem . . . ! De nem . . . ! De nem . . . !
 Rabúl ejtett jó anyám.
 Ölelésre ! Búcsú csókra !
 Sír, zokog mind valahány.
 Az anyóka ébred ébred . . .
 Hallja a szót álmain át.
 Csontom nékem megjöttél hát ? !
 Boldog Isten ! Megőrülök !

Egy kárpáti kis faluban,
 Ahány lány, mind fehérben.
 Egy kárpáti kis faluban
 Ünnepel a föld népe.
 Sugnak-búgnak. De szép legény !
 Akárcsak a híres Márta !
 Mindenszenteknek éjjelén,
 Anyja nem hiába várta . . . !
 Áldott az Ur, a nagy Isten.

ARANY JÁNOS, MINT EMBER.*

Irta: Ifj. SÜTŐ KÁLMÁN, VII. g. t.

Mikor Arany Jánosról, születése százados évfordulóján, az ő nagysága iránti tiszteletem kifejezéseül néhány sort akarok írni a napfénybe szeretném mártani tollamat, hogy annak minden vonása — mint megannyi ragyogó napsugár — hűen sugározza vissza emberi tökéletességének tündöklő jellemvonásait.

Mert úgy vélem, hogy Aranyban nem kisebb az ember a költőnél, Épen azért célom az lenne, hogy őt, mint embert oda emeljem fel arra a „magyar Parnassusra“, melyen ő, mint költő állott, hogy így Arany teljes emberi tökéletességében álljon előttünk.

De én csak emberi eszközökkel szolgálhatom céloimat, azért az emlékezet fáklyájának világánál kísérlem meg bemutatni azt a férfiút, „aki a közönséges emberek sorából a becsület és tiszta jellemről fogalmaival ép oly magasan kiemelkedett, mint kiemelkedett szellemi tehetségével.“

Aranyt sógora, Ercsey Sándor, nagy, de találó vonásokkal így jellemzi: „Arany János jó ember, jó családapa, jó hazafi, gyémánttiszta jellem és megtestesült szerénység példányképe“

Én is e sorrendet fogom követni a jellemzésben, csak kissé kibővíttem a jellemképet. Azonban szükségesnek találok először a jó ember fogalmát e helyen megállapítani azért, mert magában a jó ember fogalmában nagyon sok szép vonás foglaltatik benne.

Jó ember alatt oly embert értek, ki testi és lelki tehetéseit, hajlamait a jóra irányítja; vagyis életével és munkásságával a köz, az emberiség, a társadalom előhaladását, felvirágoztatását munkálja és távol minden egóistikus törekvéstől, egyedül az önzetlenség virágos ösvényein halad s magasabb eszmék után törekedve, nemes eszményeket szolgál.

És ha Arany János egyéniségét méltóképen akarjuk jellemezni, e ragyogó vonásokat mind, sőt még többet is fel kell jegyeznünk róla. Arany tehát jó ember volt, mert teste és lelke a virágzást és haladást szomjúhozta s testi és lelki

* Az Erdélyi önképzőkör 1917. április 29-én (utólag) tartott Arany-díszülésén felolvasta a szerző.

erőivel, hangya szorgalommal, odaadó buzgósággal a társadalom boldogságának virágait ültetgette s ápolgatta.

Nemes lelke mindig magasztos eszmék üde, friss levegőjében szárnyalt s szárnyainak minden suhanása a tiszta s fenkölt lélek nemes vonásait írta egy tisztább légkör láthatatlan boltozatára.

Arany munkássága legtisztábban hirdeti az önzetlenséget, távol állott tőle minden világi haszon és érdek, amit odaadó buzgóságából tett, azt mind nemes lelke ösztönzésére s azért tette, hogy szolgálja a magasztosabb eszményt.

Igy hivatalait mindig a legnagyobb pontossággal és mondhatni túlságig menő lelkiismeretességgel töltötte be. Buzgósága oly nagy volt, hogy az utolsó betűig, — a „legyszerűbb nyugtától, a legfontosabb törvénykezési tárgyalásig, mindent szabatosan készített elő.“ Pontossága páratlan volt. S ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy hivatala mindig a legnagyobb rendben, minden rá várakozó munka mindenkor idejében el volt végezve. Soha semmit el nem mulasztott. A kötelesség nála első helyen áll. S „a kötelesség parancsoló szava erősebb volt nála, mint a feltörekvések alaktalan vágya“ mondja róla Badics Ferenc. — Vasszorgalmát s munka szeretetét saját mondása bizonyítja: „Nappal — úgymond — hivatalommal s a gádzálkodással voltam elfoglalva, csak az est, — a késő est volt az enyém, s azt oly boldogul tudtam eltölteni.“ Munkálkodott éjjel nappal, önzetlenül; nem hajhászta a hivatalokat, rangokat és méltóságokat, mert mindeneket felülmúló szerénysége ezektől mindig visszavonulásra bírta. A hivatalos foglalkozások után mindig olvasással szórakozott; lelke mindig szomjúhozta a világirodalom kincseit, s szorgalma által oly sokra vitte, hogy „a világirodalomban nagyobb jártasságra tett szert, mint más diplomás ember.“

Arany, mint családapa, a jóság és a szeretet melegével emelkedett szépen ki. Feleségét s gyermekeit jóságosan szerette. Minden boldogsága családjában volt. Mit emesorai is kifejeznek:

„Itt enyelgő kis családom
Közt van az én jó világom;
Künn borong bár a magasban,
Itt örökké csillagos van.

Szívem ifjúl, gyermekké lesz,
 Kis örömet nagynak érez;
 Körülem is ártatlan kedv
 Játszi pillangója repked “

Két gyermeke, Juliska és László, szemefényei voltak. Mindíg boldog gyönyörűséggel hordozta rajtok szemeit s növekedésükkel szíve mindinkább megtelt örömmel.

Hogy mennyire s mily igazán szerette gyermekeit, azt fényesen igazolja az a rendkívüli lelki fájdalom, mely teljesen lesújtotta Aranyt, mikor Juliska lánya 27 hónapos asszony korában hirtelen meghalt. Szíve csordúltig telt fájdalommal és keserűséggel. A bánat és fájdalom egészen megtörték. És midőn boldogult lánya síremlékére egy sírverset írt, szíve elfacsarodott s így szakítja félbe a költeményt: „nagyon fáj, nem megy — tovább “

Mint hazafiról, szintén csak jót mondhatunk. A hazát ő mint hivatalnok szolgálta s nagyon hűséges fiának bizonyult. Előbb 1848-ban a Nagyszalontán keresztül vonuló hadak elszállásolásával és ellátásával tett hazájának szolgálatokat, később pedig nemzetőri szolgálatokat is teljesít teljes honvéd felszereléssel és Szalontáról a magyar hadakkal Aradra megy, hol szintén mint nemzetőr 2 hétig szolgál.

Hazatérve a jegyzői tiszttel betöltésével tesz nemzetének s hazájának fontos szolgálatokat. Igazi hazafiságát bizonyítja, az is, hogy midőn az uralkodó a szabadságharc leverése után Pestre jön s felszólítják Aranyt, hogy írjon egy üdvözlő költeményt, nem teljesíti, sőt honfiúi elkeseredése a „Walesi bárdok“-at szüli.

Hogy Arany gyémánttisztja jellem, az külön nem szorúl bizonyításra, azt láthatjuk nemes lelkének ragyogó vonásai-ból. Mert hisz' Arany minden jellemvonása tündöklő gyémántszem. Egyébiránt pedig itt külön megemlíthető, hogy igazságszeretete, lelkiismeretessége s finom lelkülete mindig gondosan ápolta jellemének kristálytisztaságát s minden legkisebb szennyfolttól megvédte úgy, hogy lelke mindig oly tiszta volt, mint a hófehér gyolcs. A tisztesség és becsület pedig eszményi magaslatra emelkedett benne.

„Arany“ — mondja tovább Ércsey — „a megtestestült szerénység példányképe“. Valóban nem találok eléggé méltó kifejezést annak a rendkívüli szerénységnek a kiemelésére,

mely Arany lelkét lakta. A szerénység ünnepi köntösét hordozta magán mindenkor Arany s azt ő egy pillanatra sem vetette le soha magáról. Az ő páratlan szerénysége tiltakozott még az ellen is, hogy tanítványai verseit szavalják s egyáltalán nem szerette, ha érdemeit emlegették. S bár érdemeit az egész világ elismerte és őszbecsavarodó fejét már a babérkoszorúk egész halmaza díszítette, mely hirdette nagyságát: azért ő még mindig hangoztatta a maga költői gyengeségeit és túlzott szerénységéből folyó önbizalmatlanságában csak közepes költőnek vallja magát. — S midőn érdemeit hivatalokra való emelés által is jutalmazták hálás kortársai: ő akkor is visszahúzódott s szerényen visszaútasította a hivatalokat, címeket, sőt a kitüntető rendjeleket is. Nem vágyott tisztább légkört kutató lelke semmi elismerésre, semmi érdemre. Mint maga mondja: „Szeretne minden hivataltól és ceremóniától száz mértföldnyire lenni.“ Az akadémiai titkárságot csak a legnagyobb unszolásra fogadta el S bár „az Akadémiának pontosabb, lelkiismeretesebb, mondhatni pedánsabb titkárja soha sem volt: ő mégsem volt megelégedve munkálkodásával s gyakorta emlegette: „No ugyan szép bokréta lett belőlem.“ — Bárá Eötvös József ugyanis azzal biztatta Aranyt, mikor az akadémiai titkárságot elfogadni nem akarta, azzal az indokolással, hogy nem tudna tisztének méltóképen megfelelni: „Ne aggódjál, te lész a bokréta az Akadémia süvegén.“

De nemcsak a titkársággal volt így a szerénység megtestesült alakja hanem minden hivattal és kitüntetéssel; mindeniktől szeretett volna szép szerével megszabadulni s magányába visszavonulni. Ugy hogy képviselő is lehetett volna, de szerénysége ettől is visszatartotta.

Szerénységére szép világot vet az a levél is, melyet Petőfihez intézett akkor, midőn Petőfi a Toldi megjelenése alkalmából oly megleghangon üdvözölte őt s melyben többek közt így válaszol Petőfinek:

„Zavarva lelkem, mint bomlott cimbalom,
Örül a szívem és mégis sajog belé!
Hányja-veti a hab, miért e jutalom?
Petőfit barátul mégsem érdemelé.“

Arany továbbá egy mély vallásosságról tanúskodó lélek. Az élet sok csapással látogatta őt meg. S az élet viharai közepette, mikor élte hajóját a legkegyetlenebbül megrongálják, összeroncsolják a zúgó habok, a vallásban keres menedéket, a hit sziklaszilárd árbocához ragaszkodik.

Erős hitét a szenvedések viharja nem képes megtörni soha. Hite meg nem rendül s vallásossága mindenkor megőrzi tiszta jellemét.

Es ezt a mély vallásosságot beoltja kis fiába is, midőn többek közt így szól hozzá „Fiamnak“ című költeményében:

„Majd ha látod, érzed a nyomort,
Melyet a becsület válla hord.
Megtíporva az erényt s az észet,
Míg a vétek irigységre készet,
S a butának sorsa földi éden
Álljon a vallás a mérlegen!

Óh remélj remélj, egy jobb hazát,
Benne az erény diadalát,
Mert különben sorsod és a föld,
Isten ellen zúgolódní költ.“

De ezenkívül ott van jellemében a kálvinizmus is. Az őszinte, egyenes, igaz s puritán jellem Kálvint vallja példányképének.

Tovább menve, megállapíthatjuk, hogy rendkívül érzékeny lelkű ember volt, költőink közt mondhatni legérzékenyebb. Érzékenységének tükörei az őt ért csapások és szerencsétlenségek utáni lelki állapotai. A csapások lesújtották lelkileg a föld poráig; megtörték lelkét, de a víg percek mindig felemelték s boldog örömeire fakasztották. Érzékeny lelkére a természet ezer szépsége igen nagy és jótékony hatást gyakorolt. Szerette is a természetet, mert az olykor olykor enyhítőleg hatott bánatos lelkére.

A takarékoság is szép jellemvonása Aranyaknak. A takarékoságot már diák korában megszokta. S mert szülei szegények voltak, azért a finom lelkű fiú gondot fordított rá, hogy szüleit minél jobban kimélje a kiadásoktól. S a takarékoságot annyira vitte, már diákkorában, hogy a nevelői fizetésből fenntartotta magát, s dacára annak, hogy fizetése nagyon kicsiny volt, még félre is rakott belőle.

Ezt a nagy takarékoságot férfi korában is megtartotta, sőt még nagyobb tőkélyre vitte.

Ott látjuk aztán még Aranyban a rendkívül szelid és türelmes embert. Soha senkivel nem pörölt „hacsak ön-érzete sérelme nélkül tehette.“ Ha lett volna is rá oka, akkor is türelmessége diadalmaskodott. Türelmességét szépen festi maga is Epilógusában:

„Ha egy úri lócsiszárral
Találkoztam s bevert sárral:
Nem pöröltem,
Félre álltam, letöröltem.“

Ebből a szerfelett nagy türelmességből érthető, hogy soha ellensége, sőt haragosa sem volt. S innen magyarázható az a gúnyos kifakadás a magyar pörlekedő hajlam ellen, mely Fülemüléjében oly szép hangot talál.

Életében nagyon sokat szenvedett. Testi fájdalmak is gyötörték a lelkiek mellett, de a szenvedéseket, a betegségeket a Jób türelmével férfiasan viselte; hallgatagon, nagy lelkierővel tűrte a fájdalmakat és panasz nélkül a gyötrő kinokat.

„Még családja tagjait sem nyugözte panaszaival, sőt ha ezek egyike-másika beteg volt, még ő sietett ápolásukra“ írja róla Badics. Valóban! lelkében ott találjuk a férfias önmegtágadás igaz gyöngyeit!

Aranyban az egyszerű magyar ember mintaképét is látjuk. Egyszerűen öltözködött; külseje nemesen egyszerű de felemelő volt lelke s fenségesegek annak jellemvonásai. Egyszerűségét tolmácsolják Gyulay Pálnak eme szavai: „Mindvégig ő volt Magyarország legegyszerűbb embere.“

Fentebb említett rendkívüli türelmessége, és szerénysége azonban távolról sem zárják ki gyakorta, jogosan megnyilatkozó önérzetességét.

Sőt! Aranyban nagyon önérzetes embert látunk. A szenvedett jogtalan sérelmeket mindenkor nagyon lelkére veszi, de a fájdalmat, mit lelkének az olykor-olykor ellene irányuló alaptalan rágalmak okoztak, rendesen magába fojtja.

Önérzetét egyszer Erdélyi János is megsértette, midőn verseiről írva bírálatot, nagyobb félreértések miatt azokról több helyen lekicsinylőleg nyilatkozott.

Aranyt ekkor sértett önérzete válaszolni ösztökéli s többek között szerényen, de önérzetesen ezt írja Erdélyinek:

„Sohase féltsen kegyed engem az elbizakodástól. Senki sem érzi jobban, mint én, hogy mit tettem; az többnyire kísérlet, tapogatódzás jobbra-balra stb.“

S valóban Arany önmagának legkeményebb kritikusa lévén, legjobban és legszigorúbban átbírálta műveit s ő érezte tényleg legjobban, hogy mit tett!

Aranyban ott látjuk még a komoly, minden lépését megfontoló, nyugodt s bölcs férfiút. Mint szalontai jegyzőről feljegyezték, hogy mindent nagyon tapintatosan s higadt bölcsességével cselekedett.

Aztán „kevéssel megelégedő ember volt“ mondja róla Szinnyi Ferenc. Jellemének e szép vonásait híven visszatükrözik Epilógusának eme sorai is:

„ . . . Az útfélen itt-ott
Egy kis virág nekem nyitott.
Azt leszedve
Mevolt szívem minden kedve.“

Mint ily kis igényű egyszerű ember nem vágyott sem gazdagságra, sem hírnévre, csak egy csendes, nyugodt családi tűzhelyre, hol nyugalomban élhet s munkálkodhat. Sorsával mindig megtudott alkudni s szegénységében is megelégedett volt.

Arany az őszinte, igaz barát bélyegét is ott hordozta lelkében. Ennek hűsége s beszélő bizonyossága egész baráti levelezése. Barátait lelke teljes erejével, szive minden szeretetével őszintén szerette. Megosztotta velök örömét s elsírta velök fájdalmas könnyeit is.

Aranyban az élet szenvedései, s gondjai által okozott búskomorságot, — mely hangulatát jellemzi — gyakorta felváltotta a vidám humor is. Hogy egy példát is említsék rá: mikor az oroszok elől menekül 1849-ben Nagyszalon-táról, elmarad társaitól; később utánok menve vándorbottal kezében, rájuk akad és elkezd tréfálni; ugyanis elváltoztott hangon kérdezte Ercsey Sándor nevét, mintha elfogatására jött volna.

Vagy még szebben felcsillan a vidám humor ere Petőfihez, legkedvesebb barátjához írt egyik levelében, melyet

így fejez be: „Azon csókokat rakom még ide, melyekkel én téged, feleségem pedig a kedves komámasszonyt (vagy ha tetszik felcserélve is) elhalmozunk“ . . .

Végül Arany éleseszű férfiú; nagy ember és lélekismerő. Éles eszét bizonyítja: „hogyminden mérnöki ismeret nélkül oly pontos térképet készített a szalontai földekről, hogy azt a szakemberek is megcsodálták.“ Nagy ember s különösen lélekismeretét bizonyítják balladáái, melyek költészetünknek legkitűnőbb gyémánt szemei.

S legvégül megemlíthetjük jótékonyágát is. Anyagi helyzete javultával segít a szűkölködőkön, a szegényeken. Végrendeletében pedig az Akadémiának ezer forintot, a Kisfaludy-társaságnak pedig ötven aranyat hagy . . .

Ime ily fenkölt jellem volt Arany. Ezek voltak lelkének, jellemének főbb vonásai. Ily tökéletes s példányképpül szolgáló emberi jellemvonásokkal ékes lélekkel futotta meg sok szenvedéssel felszentelt földi pályáját. Valóban „oly tökéletes jellem, mely örök példányképpül áll előttünk a munkáságra „önzetlenségre és hűségre.“ Méltán s nyugodt lélekkel mondhatta hát koporsójánál temető papja: Török Pál: „emberi mértékkel mérve tökéletes ember volt.“

S az ily aranyjellemű férfiút, kinek lelke a tiszta és igaz eszmék ily illatos virágait fonta koszorúba, méltán illetik meg egykori kedves barátjának emez esdő szavai, melyekkel hozzá kívánkozik ma, mikor nagyságát ünnepli a nemzet:

„Leszáll az éj, véggépen elhallgat a dal,
Emelj fel engem az égbe magaddal.
Hogy üdvözölten üdvözöljelek,
S ott is csodáljalak, szeresselek.“ (Lévay.)

HIT.

Nézem az órát lázas szemekkel . . .
Nézem pogányúl — merően — vakon —
Rideg — számító — biztos kezekkel
Életem már-már eldobni akarom . . .

Arcképére esik fáradt tekintetem . . .
Egy pillanat . . . és örökre megyek . . .
Ámde győz a hit az Istenemben,
S egy bús zsoltárt énekelni kezdek.

Novák József.

EGY IFJU ÉLETÉBŐL.

Büszkén, délcegen áll a boglári kastély. Ódon falán meglátszik a századok moha. Izmos kőkerítés fut rajta körül. A kastély homlokzata előtt, a kerítés mentén szálás jegenyék állanak komoly méltósággal. A juliusi nap alkony-sugára tüzet rakott a nesztelen lomb között, s onnan lágyan özönlik be a kastély egy nyitott ablakán. Tekintsünk csak be mi is. A tágas helyiség egy műegyetemi műhely benyomását teszi ránk.

Egy jóltáplált úr kopácsol, ront-bont, fúr-farag benne. Nehéz lenne kitalálni, hogy ki, de én elárulom: boglári Boglári Miklós, a kastély úra.

— Te, Jancsi! Fog-e sikerülni ez a gépszárny? — fordul a mellette segédkező izmos gyerekhez, ki más különben parádés kocsisa.

— Mán is jó! Nagyságos uram! Felel Jancsi több jóakarattal, mint szakértelemmel.

— Negyven nyarat értem, Öcsém! De még ilyen meleget nem tudok, — szól a nagy műkedvelő gépész s megtörli verejtékes homlokát.

— Bizony, erősíti meg Jancsi. — De mért is tetszik, instálom szeretettel, piszkoskodni evvel a lakatos munkával?! Nem uraknak való e'!

— Ez nékem, Jancsi, fiam ép' olyan szükséges, mint a levegő!

— Én mán csak, követem aláson, inkább fürdőzgetnék, vadásztatnék, kocsikáznék, s közbe pecsenyét ennék kávéval . . .

— Elhiszem, Jancsi — szakítja félbe mosollyal Boglári, — de lásd nekem nagyobb örömöm lesz, ha sikerül ez a repülőgép, mintha száz tigris lőnék.

— De, ha mán száz nyulat!?

— Azt mán meggondolnám, — felelt nevetve Boglári. — Bár a gépészetre adott volna szegény megboldogult apám!

— Az Istenér! Nagyságos úram! Hát az a sok föld?!

— Gazdálkodna más, mint most, én meg a csillagok közt járnék.

— Ráérünk, ha meghalunk, — jegyzi meg jámborúl János.

E szavaknál beröppen az ajtón egy aranyos kis teremtes: Boglári Kató.

— Édes Apuskám! Itt a posta.

Boglár átveszi s homlokon csókolja a kis Katót.

— Apuskám, Te! Csukjuk be a boltot, küszöbön már az est.

— Jól van, kis bogárkám, — s átkarolja leánykáját s kedves beszélgetéssel elhagyják a helyiséget.

— A Te lapod is megjött Katica bogárkám? Kató gyermekies figyelemmel átnyújtja azt. Az apa lapozgat, s olvasgat benne.

— Ni-ni! — Fejezi ki meglepetését Boglári, s most már fenhangon olvassa:

„Emlékszel-é rája . . . ?“

„Körhajás kis lányka voltál, hogy láttalak.
Szemed ibolyakék, s arany volt a hajad.
Mint egy aranypille virágról-virágra
Röppentél té-stova. Emlékszel é rája ?

Házikót építénk egy rózsa bokorban,
Te kis feleségem, s én az urad voltam.
„Kis atyus“. „Katókám, szívem anyukája“
Gügyögtük szüntelen. Emlékszel-é rája ?

Boldogságban éltünk, éldegéltünk ketten ;
Egyszer egy szép napon hosszú útra mentem
Mint rebbent őzike, a búcsu szavára
Karomba röppentél. Emlékszel-é rája ?

Régen volt, tova szállt a szép gyermek álom ;
Valóra válását, de hiába várom ;
Nem dobban nekem szív büszke bíbor alatt,
Óh! Boglári Kató, miért is láttalak !

Ocskai László.“

— Ocskai László? kérdezi magától gondolkozva Boglári.

— Hopp! Megvan! Most három éve nálunk töltötte a vakációt, — adja meg a választ.

Most Katóhoz fordul édes kötődéssel: — „De ki lehet az a Boglári Kató?“

Kató édesen mosolyog és még jobban elpirúl.

Te vagy, te kis hamis! Pirít rá apai büszkeséggel, gyengéden magához ölelve.

Ezalatt a tágas udvar közepére érkeznek, hol gondosan nyírott orgonabokrok futnak elipszisbe. Az elipszis zöld keretében áll némán egy két szomorú fűz, itt-ott zöldel a fenyő, fehérlik a juhár.

— No, de mit mond az „Az Ujság“, Katókám?

Ezzel belépnek az elipszisbe, leülnek egy szomorú fűz alatti kis lócára. Boglári egészen elmerül az ujságban. Kató pedig szorgalmasan lapozgatja az ő kedvenc ujságát, a Vasárnapi Ujság-ot. Az „Emlékszel-é rája . . .?“ című versnél meg-megpihen elmerengve, ringatózva az emlékezet édes, lágy öln.

— Megkeresem az én kisbitangoló öcsém — szólal meg Kató s eltávozik. Alig tűnt el, Boglári nagyot csettint nyelvével s felkiált:

— Ez az én emberem! Hogy is írja csak!?

„Egy tönkre ment család gentri sarja vagyok, maturátus diák. Tanulmányaim a műegyetem gépészeti ágán szeretném folytatni. Evégből keresem egy oly lányos apa pátfogását, ki engem egyetemi éveim alatt kellő anyagi támogatásban részesítene. A leveleket „Ora et labora“ jeligével P . . . -ra kérném.

— Lányos . . . dült betűkkel szedve! Érdekes! — Monologizál elgondolkozva Boglári: s mint akinek lelkében egy rejtélyes titok szálai kezdenek kibontakozni, kérdőleg néz maga elé.

— Egy az Istenem! — kiállt fel két-három pillanat múlva, — ezt a hirt az az Ocskai László közli, aki az — „Emlékszel-é rája . . .?“ című verset írta. „Tönkrement gentri család sarja . . .!“ „Maturátus diák . . .!“ „P . . .!“ Hozzá ez a versike! Mind-mind emellett bizonyitanak. E szavak után ő is búcsut int a szomorú fűzeknek, zöldelő fenyőknek, s a kastély felé irányozza lépteit. Lelkének változó hangulata szerint most megáll, majd újra tesz egy két lépést önmagának beszélgetve:

— Mintha csak nekem írta volna!

Szegény, megboldogult barátom fia ő! Apa vagyok; lányom is van, ha jól látom, vonzódik is a gyerek, meg aztán gépészmérnök akar lenni, ez volt mindig életideálom.

Az utolsó szavaknál elérte a kastély küszöbét, honnan gyors léptekkel a családi bibliothékába siet. Levelet ír:

„Ora et labora Öcsém!

Az „Az Ujság-ban“ olvastam hirtetésed. Bárki légy, látni akarlak. Jöjj 25-én! Délután a négyórás vonaton fogatom vár a nagyboglári állomáson. Addig is szeretettel köszönt

Kisboglár, 1910. jun. 20.

Boglári György.“

Kellemes a juniusi délután. Az öreg nap bujósdit játszik a báránnyel. Hallgat a csend. Csak az állomás jelzőharangja kondúl bele néha-néha. A sinek között, az állomás előtt egy fehérruhás úr jár fel s alá: Boglári György.

— Ahá! Jön már!

— Nagyboglár! Egy perc! — kiálltja egy pocakos kalauz, melegségtől eltikkadtan, — mire egy nyárianan öltözött, csinos lányosarcú ifjú ugrik ki az egyik kocsiból. Egy pillanatra megáll, s élénken szétekint, majd Boglári felé veszi fürge lépteit:

— Ha nem csalódom, Gyuri bácsi. . . ?

— Az én öcsém!

— De te mivé lettél a keresztnév alatt?

— Lászlóvá!

— Te vagy Laczkó! Ocskai Laci!? — kiált Boglári, férfiasan keblére öleli.

— Gyuri bácsi épen, mint három évvel ezelőtt.

— No fiam, én sohasem ismertem volna rád! Egész gyerek voltál, s most meg már csak úgy elnézel felettem, pedig magam is megütöm a 170-et, — beszél Boglári örvendező elevenséggel. Boldogan átkarolva Lászlót, a kijárat felé indulnak.

— Ez itt a kocsim, üljünk fel hát öcsém! Így ni! Kész a kocs! Jancsi!

Jancsi cincog egyet kettőt s a két pej tovaragadja a könnyű homokfutót, mint gyors szél a pelyhet.

— Aztán Lackó öcsém, kukkot se senkinek. A műegyetemre készülve, s egy kis gyakorlati tudás végett keresed fel az én házilag kezelt laboratóriumomat. Innen fogsz menni az egyetemre, s házam számodra mindig nyitva lesz.

— Óh! Hát igaz ez, édes Gyuri bácsi?!

— Te mondad, fiam!

— Jó az Isten a nagy Isten, suttogja az ifju, s két örömkönnyes kék nagy szemét az égre emeli. Majd megragadja szenvedélyesen Boglári kezét s lassú hangon, de mégis férfiasan mondja: „Tehát atyám, atyám helyett . . .?! Rajt' leszek, hogy megérdemljem.“

— Bizzál fiam, kálvinisták vagyunk! Amit mondtam, mondtam!

László elmerengve, szótlanul a messzekéklő hegyek világába bámúl, mint valami mesebeli tündérkertbe, s úgy érzi, hogy szívéen angyalok játszanak forró kacsókkal.

— Pszt! — csitítja Jancsi a lovakat.

A fütyülésszerű neszre tovarebben László szívének szép álma, boldogan tapasztalja, hogy már Kisboglár alatt járnak. Egy-két perc, ropogva fordul be a kocsi a kastély nyitott kapuján. Boglári egyik társalgóba vezeti vendégét, hol egy élénk kis társaságot találnak.

— Hopp! — kiált Boglári a belépésnél, visszatartva Lászlót, s aztán a bentlevökhöz fordulva kérdi, — nos! ki ismeri meg ifjú barátunkat?

Éber figyelemmel néznek az ifjúra. Mindenik arcon ott ül a mosolygó kíváncsiság. Csend. Im a szőke Kató hirtelen elpirúl, s a váratlan öröm édes boldogsága lángol fel két szemében, ajkáról elröppen a szó: „Lackó!“ Még jobban elpirúl, szemérmesen mondja: „Ocskai László!“

— A kis Ocskai László! — szól a mama kellemes meglepetéssel; — mialatt a viszontlátás édes örömét egy kézcsókban kifejezte.

A Kató üdvözlésénél úgy érezte, hogy minden csepp vére a szívébe fut. Végül Deme'er Antal helybeli r. kath. tisztelendő atyát köszönti s annak öccsét, Brunót.

— Úgy hát nem ismert rá Lackóra tisztelendő uram öcsém.

— Soha se! Boglári bácsi!

— Hanem a kis hamis, hogy megismerte!? — mondja elégedett apai örömmel Boglári. De nem is gratulálok Lackónak? — fordít egyet a beszéden, — megérett a fiú!

— Csak nem? Hisz oly gyerek! — kételkedik Bogláriné.

Gratulálnak.

— A minap meg Brunónak volt hasoló esete — jegyzi meg Kató.

— Igen, úgy van! — erősíti meg Tóni bátya — Brunó praematuratus, szeptembertől műegyetemi polgár.

— Ej, tu amice, ubi cepisti maturam et qualem? — kérdi Brunó előre mosolyogva a várt hallgatáson.

— A jó öreg pataki almamaterben; megértem, — felel szerényen László.

Kató szabadságot kérve, hogy a konyhában szétnézhessen, eltávozik. Brunó és László szemükkel elkísérik az ajtóig. Visszatérő tekintetük össze találkozik, csak egy pillantás, s beszéltek a szemek. Brúnóéban sötét féltékenység, Lászlóéban gyermekes öröm, naív büszkeség.

— Talán távoznánk öcsikém? — szólal meg Tóni páter.

E pillanatban megjelenik az ajtóban a kipirúlt Kató, meginvitálja a kis csapatot szerény uzsonnára.

(Folyt. köv.)

TARKASÁGOK.

FOSZFOR NÉLKÜL NINCS GONDOLAT.

„Ez mégis örület, rettenetes dolog !
 Fiuk! Ez a vén Föld mily rémesen forog !
 Inog, esik, zuhan! Hah! Most dől fel velem !
 Hamar nyugovóra! El innen! El innen!“

Kiállt Duci bácsi s átalölelt legott,
 Mint héja a csirkét magával ragadott.
 A szívem sem volt rest, úgy neki bozsovelt,
 Hogy velem is forgott sofort mein ganzes Welt.

Két ijedt szememmel Ducira meredtem,
 Kinek szőke haja az égnek meredten
 Állt rémült arc felett, s versenyt szólott két torok :
 „El, haza mindenki, mert ez a Föld forog!“

Futott, ki futhatott, útca közepére :
 Egyik ijedten hullt remegő térdére,
 Keresztet hányt ; sok a kezét összetette,
 Mormolta : „És ne vigy minket kísértetbe.“

„Forog a Föld, forog az ég meg egy pityke!“
 Harsog Duci bácsi s egy ajtóra repít be.
 „Istenem! Teremtőm! Haj, mi lesz itt velem!?“
 Suttogtam, s bordáim majd kitörte szívem.

„Nosza, Pajtás j Rajta! Le a testiséggel,
 Hadd játszó ott az Úr künn a mindenséggel.“
 „Édes Duci bátyám! Ott künn hallgat minden,
 Mint az alvó baba, minden alszik pihen.

Csak szőszke kis fejed olyan szédületes,
 Drága kis gyomricád bizonyára üres.
 Feküdj le hát, Szívem! Nem lesz pityke az ég,
 S álmodhatsz valami jó kajesszel¹ is még.“

¹ étekkel.

Végig veti magát a kopott kanapén,
 Felette ezüst sáv, a májusi napfény
 Húzódik a földnek. Ő szendereg szépen.
 De ime felriad s kint terem közepén :

Szóhoz sem juthatok, már az első szónál
 Nyakoncsip, megragad, „szavam, szívem eláll.
 Szobából udvarra, udvarról utcára
 Rohanunk, s harsogja világ hallatára :

„Hah, szaladj fuss, rohanj! Pajtás!
 Sturm, dobpergés, földindulás!
 Ripp-ropp! Ripp-ropp! Búm-bam! Bím-búm!
 Tűzes pokol, mi van otthon!”

Az utca járói e jelnek láttára
 Aléltan hullottak a földnek porára.
 Vizzel futott, ki volt bent falai között,
 Alvókat ébresztet, aléltatt öntözött.

„Nézd édes, édes Ducikám! — így fogtam a szóba
 Hogy megállapodtunk a kerti patkóba’ —
 Mint a sír, oly néma, oly csendes a város.
 Nálad is lenne csend, ha egy jó lekváros

Lenne a kezdeben. Mert hát lármás dolog
 Nincs itt, jó Öregem, csak a hasad korog.
 De feledd a jelent! Itt egy jó könyv, olvass!
 Vissza visz a multba! Nézd, mily sárgult, avas . . .“

Egy perc . . . két perc . . . olvas. Hopp, most földhöz vágja,
 „Ki az, mi az? óh mondd, édes Duci bátya?”
 „Ah, mint húll a csillag! A villám cikázik!”
 „Ducim, jó öregem, csak”szemed szikrázik.“

„Oh, hát ez szörnyűség! Nem birom ki mégsem!
 Nincsen nyugovásom, nincsen menekvésem!
 Még ezt a pár órát mivel üssem agyon,
 Mely az estebédi csengő szóig vagyon!?”

MIÉRT VAGYOK HALOVANY?

Diák-életem alkonyán még ilyen kérdéssel zaklatnak. Nem tudják megérteni, hogy mi ülhet ki oly szemmel láthatólag egy öreg diák arcán? Mi tartja vissza a korról még együtt járó eleven rózsákat? Mi veszi el szeme élénkségét s teszi bágyadttá, elmélázóvá?

Óh ha bele tudnának tekinteni a keblében lobogó vakító lángba, mely kitörés helyett csak önmagában forog, önmagát emészti, ha képesek volnának megérteni egy szent eszményeken nevelt ifjú mai helyzetét: akkor bizonyára nem kérdeznék azt.

Öreg fia vagyok az öregségével mindig fiatalabb Almamaternek, melynek keblén mindig csak jót, nemest, eszményt szívtam magamba s ime most előttem egy másik élet, a „nagy“ élet a maga eszményeket tipró rideg materializmusával. Hogy induljak neki? Minden energiának el kell semmisülni, hogy új támadhasson belőle: nekem is össze kell törni, meg kell semmisülni minden eddigi ideállommal együtt, hogy feltámadhassak, tovább élhessek a „nagy“ élet realismusában. Ez a hervadás, ez az enyészet lopja magát ábrázatomra észrevétlenül s vonja be azt halovány, sápadt színével a fakadó bimbók helyett. Ez keseríti el ajkamat az édes mosoly helyett.

A szirmok lehullanak, mert betöltötték rendeltetésüket. A termés lép előtérbe a maga zöld színével, fanyar ízével, hogy az érlelő napsugarak azt is rendeltetéséhez juttassák. Vajha szirmaim lehullása után az én lelkem fanyar gyümölcsének is érlelő napsugarat küldene a Gondviselés: gyűlölet helyett a szeretet, haborúság helyett a béke áldott napsugarát.

Egy öreg diák.

EGYLETI ÉLET.

A M. I. Ö. T. novellapályázatán nyertes lett Kriston Antal novellája, kinek egy komoly szavallatát dicséretben is részesített. A Társulat a tagok élénk érdeklődése között tartja üléseit.

A Főisk. Énekkarunk március 4.-én kettős szereplése volt. Egyik része Devecserben, egy Istenéhez megtért nagy léleknek, Csoma József hallotti ünnepélyén mélyítette az isteni fájdalmat megható gyászdalaival, másik része pedig az Arany-ünnepély kellemét növelte Arany-dalaival. Márc. utolsó harmadában pedig Szeremley József elszenderült testvérünket kísérté ki a pataki temetőkert békés birodalmába.

Pótlás. Lapunk Novák száma a korusnak két temetést jegyez fel febr. havára, történeti hűség kedvéért itt jegyezzük fel a harmadikat, illetve az elsőt. Febr. 1.-én néhai Szabó Imrét kísérté Kispatakról örök hazájába. Legyen áldott az aluvók álma.

A Hittanhallgatók ogyletében dicséretben részesült Matusz János IV. é. h. h. „Amos istenfogalma“ c. felolvasása s Ráczkővi István II. é. h. h. imádkozása.

Az Erdélyi Önképző-kör a megtervezett Arany-ünnepélyét április 29-én tartotta meg az imateremben.

Az I. Rákóczi György Egyesület tisztikarában az 1899-esek bevonulása folytán a köv. változások történtek: Bencez F. ifj. elnök helyére Szendrey titkárt, az így megüresedett titkárságra pedig Hankóczy J. VIII. o. t.-t. Kriston Lajos jegyző helyére pedig Sütő Kálmánt választotta meg az Egyesület. Bizottsági tagok lettek Gencsi B. és Hankóczy I. helyett a VIII. o. ból Pásztor Jenő és Szilva István, a VII. o.-ból Palágyi Lajos helyett Szabó Terike, a VI. o.-ból Balázsy János helyett Lánghy Árpád.

Változott az Egyesület külső képe, de munkakedve és buzgó-sága megmaradt. Bartha Mariska és Tóth Erzsike (gimn. t.) éneklései, Szabó Terike szavallata nagyban fokozták a gyűlések kedves-ségét és vonzó erejét.

Ápr. 29. én tartotta az Egyesület első életévének utolsó gyűlését. A magvakból, melyeket oiy gazdagon hintett, ha csak egy is kikél: nem vetett hiába.

HIREK.

Novák—Bathó-nóták. Novák Lajos három legszebb költeménye, dalos lelkének ragyogó gyöngyei, a magyar nótakincs igazi remekei a napokban hagyták el a sajtót H. Bathó János zenetanár dalaival. A kicsiny dalbokrétá jövedelme a Nagyhalottnak állítandó emlékoszlop javára fordítatik. —

Megszerzése nem pusztá vásárlás, a kegyeletes cél nemessé avatja.

Arany-ünnepélyek. Az állami tanítóképző-intézet márc 3-án tartotta Arany-ünnepélyét szép és gazdag műsorral. Kiemelkedőbb pontok a férfi- és vegyes ének-kar szereplései mellett: Hodossy Béla igazgató Arany-émlékezése,

különös tekintettel zeneszerzői működésére, Salacz Irénke szép csendű Arany-dalai, Vaczek képezdei tanár jól sikerült szavalata. — A *főiskola* márc. 4-én áldozott a nagy költő bölcsőjénél. A Lorántffy-énekkarnak magas nivóju, bevezető szereplése után Elekes Imre főgimn. tanár mondott emlékbeszédet a halhatatlan költő születésének századik évfordulója alkalmából. Kósa Szabó Pál IV. é. h. h. Tüdős László gimn. tanuló zongorakísérete mellett és a Lorántffy-énekkar közreműködésével szavalta Arany: Zách Klára melodramát. E komoly oldal után Szendrey László VIII. o. t. (Arany: Fülemile) víg szavalata következett, a hallgatóságban derült hangulatot kelteve. Majd Rohoska József gimn. tan. Bathó János főgimn. zenetanár harmonium kísérete mellett Arany által megzenésített dalokat énekelt. A szép ünnepséget a főiskolai vegyeskar éneke zárta be.

Márc. 15. A főiskolai ifjúság ez évben is megünnepelte e nagy nemzeti ünnepet. Reggel 8 órakor a városi ref. templomba vonúlt, hol Stunda István főisk. szénior áldozott felemelő imájában e szent nap emlékének.

Kedves estélyben volt része mindazoknak, kik jelen voltak Bathó Lencsike febr. 28-án tartott zenevizsgáján. Láttak és hallottak. A látott és hallott dolgok remek harmoniája gyönyörűséggel töltött el mindenkit. Gyöngye gyermek ujjak, melyek még alig birkóztak meg a billentyűkkel, hogyan varázsolták a nagy zongorát kellemes beszédre, álmélgodása volt a léleknek. Az a biztos tudás, kellem és báj, mely előmlött a kedves gyermekek szerep-

lésén akár csoportban jelentek meg, akár külön-külön álltak elő egyik-másik hangszerrel vagy szavalással: a közönséget állandóan örvendező bámulatban tartotta. Az a zenei tudattal párosult, odaadó buzgalom, fáradságot nem ismerő kitartás s mindent legyőző szeretet és türelem, mely magát ily fényesen megnyilvánítja, igazi elismerésünk és bámulatunk mellett őszinte hálánkat és gratulációnkat szerezte meg az ifj. zenetanárnő számára. Külön ki kell emelnünk az estély műsorából a Bathó János zenetanár szerzeményét, a kuruc, a szabadságharc utáni és a mai időt ábrázoló történeti képet, mely a szemnek s az egyes koroknak megfelelő dalok eléneklésével a fülnek oly ihletett gyönyört szerzett, melyről a lélek érzelve a szemekben könnyek által tett bizonyosságot. Illyés Bertalan theologus monologja s Görcs (Illyés) babaárúházának jelenetei élénk derűt és kacajt váltottak ki. A jelenlévők egy jól sikerült estély kedves emlékét vitték el.

Tilinkó címen a napokban hagyja el a sajtót *Komáromi János* harmadik könyve. Ismertetését legközelebbi számunkban hozzuk.

Örvendez a mi szívünk, Novák József, volt osztálytársunk hadnaggyá való előléptetésén. Baráti örömmel kiáltjuk a kedvelt humorista felé: „Jozsa! Gratulálunk!”

Iskolai évünk a rendkívüli körülmények nyomása következtében már május első felében véget ér. A II. félévi kolloquiumok a jövő iskolai év első öt napján folynak le.

Bathó Zoltán hadnagynak ezuton is kifejezzük hálás köszönetünket. A harctérről a közlöny

alapjára küldött 10 korona adományával fényes bizonyágát adta irántunk érzett szeretetének, jóindulatának.

Előfizetéseket beküldték : Főisk. Könyvtár, Katona György, Szepessy István, Bukoveczky Nándor, Both József, dr. Buza László, Benyó József, Bogyay Zsigmond, Bálint Dezső, Csontos József, Csajka Endre, Csepreghy Gyula, özv. Csonka Gáborné, Dávid Zoltán, Danczinger Ilonka, Elekes Imre, Ellend József, Feldmészter Herman, Fischer Fülöp, dr. Gulyás József, özv. Gérecz Károlyné, dr. Gerőcz Kálmán, id. Galgóczy Barna, Gruska Lajos, Hodossy Béla, Hodinka Ágoston, Harsányi István, Hody József, Hitelbank R.-Társaság, dr. Iczkovich Vilmos, Dr. Kun Zoltán, dr. Kiss Sándor, Körmendy Ilona, Kósa Sándor, Katona Zsigmond, Dr. Katona Mihály, Dr. Kondor Miksa, Kollár István, Láczy Lenke, Maklári Papp Miklós, Marton János, Miskay István, Nagy Béla, Nagy Gábor, Prókay Antal, Kaszinó, Princz Erzsike, Rohoska József, Radácsi György, dr. Rác Lajos, Riszdorfer József, dr. Szabó Sándor, Szüts Istvánné, özv. Tárczy Sándorné, özv. Vitkay Bertalanné, dr.

Végh János, Vitek Ferenc, Vitt József, Zsoldos Benő, Zelles Lajos, Zilahi Kiss Jenő 5—5 K-t, ifj. Danczinger József 10 K-t, Bodroközi Gazdasági Vasút, Klein Ábrahám, Freifeld Ferenc 20—20 K-t — Sárospatakról. Papp István (Pályinbói), Takács Mihály (Tiszavalkról), Károlyi Berta (Eperjesről), Szombathy Mihály (Tiszakürttről), Rozgonyi Sándor (Örösről), Szabó Sándor (Botfalváról), Dobos Sándor (Ladamócról), Papp Sándor (Harctérről), Mészáros Lajos (Miskolcraól), Dr. Molnár Gyuláné (Miskolcraól), Fekete Gyula (Belsőbőcsről), Kovács Károly (Tiszapalkonyáról), Balogh Sándor (Ungvárról), Erősdy Emilia (Marosvásárhelyről), Jászay Mihály (Nagykaposról), Mack Irmuska (Solymosról), Sarka Károly (Jászberényből), Kriston Elek (Erdőhorvátiból), Bodnár Ferencz (Sajóecsegről), Svingor Jenő (Zubogyról), Hézsér Emil (Tályáról), Simon Mihály (Rimaszombatból), Igó Erzsébet (Igazfalváról), Balázs Sándor (Parasznyáról), Sarka Béla (Rétközberencsről), Szabó László (Rétközberencsről) és Kovács Mariska (Megyaszóráról) 5—5 K-t. (Folyt. köv.)

EPERJESSY J. UTÓDA

Fischer Lajos könyvkereskedése Sárospatak.

A tanulóifjúság szíves figyelmébe és pártfogásába ajánlja dús választékú színes levélpapírosait dobozokban és mappákban. — **Erszények, zsebkönyvek, borotváló készletek,** szappanok, **fogporok** stb., nagy választékban.

! Kitűnő minőségű zseblámpák és elemek !

Szolid kiszolgálás, szolid árak.

Koméniusz

mozgószínház Sárospatakon.

Tökéletes, szolid képek több világhírű cégtől, Gyönyörű vidékek, állatfajok, ipari telepek, természeti szépségek ismertetése minden előadáskor.

Kitűnő előadások!!

Minden 2. ik vasárnap 2 előadás. D. u. 4—6-ig és 8—10-ig. Belépti díjak: Zártszék 1.60 K., I-ső hely 1.30 K., II. hely 1 Kor., III. hely 70 fillér. Főiskolai, tanítóképezdei ifjak jegyei egy hellyel magasabbra érvényesek. Gyermekek 10 éven alul 70 fillér. AZ IGAZGATÓSÁG.

Leghirnevesebb vendéglő Sárospatakon

„Vadászkürt“

mely a mai modern igényeket teljesen kielégíti.

Izléses vendéghelyiség. Kitűnő saját termésű borok. Kényelmes szállodai szobák. A legpontosabb, legelőzékenyebb kiszolgálás.

Tulajdonos:

Freifeld Ferenc.

HUNGARIA

mosó s vegytisztító intézet Spatakon.

Van szerencsém a m. t. közönséget értesíteni, hogy a Bákóczy-utcán a mai kornak teljesen megfelelő

vegytisztító intézetet

létesítettem. Elvállalok minden szakmába vágó munkát, u. m. férfi- és női ruhák, keztyűk, függönyök, szalagok, csipkék, nyakkendők és fehéreneműek tisztítását. Kelme és ruhafestést minden színre elvállalok. A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradok tisztelettel

NEUMANN MÓR

mosó és vegytisztító intézete.
Gallérok 7 nap alatt készülnek. Szőrmetisztítás.

Alapítattott 1890.

Alapítattott 1890

Spitz Antal

óras- és ékszerész, Sárospatak.

Ajánlja dús raktárát mindennemű ékszerek, nászajándékok és elsőrendű zsebórák beszerzésére. — A nemes tanuló-ifjúságnak, lelkes, tanító uraknak árfelemlés nélkül előnyös részletfizetésre is.

Vidékre a legnagyobb készséggel választékot küldök. Javítások a legpontosabban eszközöltetnek. Kitűnő villany-elemünk van!

